

Käesoleva dokumendiga kutsub Sotsiaalministeerium Teid esitama pakkumust saamaks strateegiliseks partneriks.

Strateegilise partnerluse taotlusvooru kutse

1. ÜLDINFO	
1.1 Taotlusvooru nimetus	Hasartmängusõltuvuse ennetamine ja hasartmängusõltuvusega inimeste ning nende lähedaste toetamine
1.2 Taotlusvooru tähtaeg	14.juuli- 14.august 2020
1.3 Strateegilise partnerluse eesmärk	Hasartmängurluse probleemi leviku seire koostamine ja läbiviimine alaealiste hulgas ennetamiseks hasartmängusõltuvuse tekkimist ja süvenemist (suund 1) ning kompleksteenuste pakkumine hasartmängusõltlastele ning nende lähedastele (suund 2)
1.4 Kasusaajad	Hasartmängusõtlased ning nende lähedased
1.5 Seotus arengukava ja eesmärgid	Strateegiline partnerlus on seotud Rahvastiku tervise arengukava aastateks 2009–2020, Heaolu arengukava 2016–2023, Laste ja perede arengukava 2012–2020 ja Vaimse tervise strateegia 2016–2025 eesmärkidega.
2.	
2.1 Strateegilise partnerluse vajaduse kirjeldus	<p>Oodatud on nii koostööprojektid, kus ühtne konsortsium esitab omapoolse nägemuse ja ülesannete kirjeldused strateegilise partnerluse raames, kui ka projektid, mis keskenduvad ainult ühele suunale. Eelistatud on siiski erinevatest organisatsioonidest koosnev koostööprojekt.</p> <p><u>Suund 1: Alaealiste kokkupuuted hasartmängudega Eestis (kuni 60 000 eurot, 12 kuud).</u> Ennetamiseks hasartmängusõltuvuse tekkimist ja süvenemist peame teadma probleemi kaitse- ja riskitegureid. Ennetus on oluline inimese elukaare vältel, kuid riskikäitumise ja vaimse tervise probleemide ennetuses on olulisel kohal just lapsed ja noored. Tõhusa ennetuse mõju kandub üle ka täiskasvanuikka, suurendades inimese heaolu, parandades toimetulekut ja mõjutades tervisekäitumist elu jooksul. Tõhusa ennetustöö tegemiseks on vaja võimalikult palju ja täpseid andmeid sihtrühma ja probleemi ulatuse kohta.</p> <p>Uuringu "Eesti elanike kokkupuuted hasartmängudega, 2017" tulemused näitavad, et hasartmänge on üldse kunagi mänginud 84% 15–74 aastastest Eesti elanikest. Viimase kahe aasta jooksul on mänginud 66% 15–74 aastastest Eesti elanikest. <u>Viimase 2 aasta mängimise kogemus on kõrgeim noorte, 20–29-aastaste rühmas, kuid tuleb tõdeda, et ka 15–19-aastaste rühmas on mängimine nii internetis kui väljaspool interneti tõusnud. Hasartmängusõltuvuse riskirühma kuulub 8% 15–74 aastaste elanikkonnast.</u></p> <p>Noorema vanuserühma kohta meil andmed puuduvad. Uuritud on noorte internetisõltuvust¹ ja digikäitumist², kuid mitte mänguhäiret, mis on oluliseks riskiteguriks hilisema hasartmängurluse tekkeks. Tuginedes teiste riikide uuringutele teame, et probleemne mängurlus</p>

¹ <https://www.tai.ee/et/instituut/pressile/uudised/3582-uuring-liigne-internetikasutus-lastel-on-seotud-kehvemate-koolitulemuste-ja-peresuhetega>

² <https://tarkvanem.ee/digimaailm/digisoltuvus/>

	<p>algab palju varem. Inglismaal läbi viidud uuringust³ selgus, et hinnanguliselt 1,7% 11–16-aastastest noortest võib klassifitseerida probleemsete mängijate hulka ning veel 2,7%-l võib olla oht hasartmänguprobleemide tekkeks. Lisaks on teada, et kui vanemad mängivad hasartmänge, on lastel kaks korda suurem risk ja neli korda suurem tõenäosus hasartmänguprobleemide tekkeks.</p> <p>Onlinemängudest on saanud populaarne vaba aja veetmise võimalus ning mänguhäired on tõusuteel, mis põhjustab õpilastes vaimse tervise alaseid häireid, näiteks ärevust, depressiooni jt meeleoluhäireid, endassetõmbumist (sh sotsiaalsete tegevuste piiramist ja õppeedukuse halvenemist), seega on sihtrühma abistamiseks oluline mõista ennetus-, kaitse- ja riskitegureid.</p> <p>Uuringusse peavad olema eraldi sihtrühmana kaasatud hasartmängusõitlaste alaealised lapsed.</p> <p><u>Suund 2: kompleksteenused hasartmängusõitlaste nõustamiseks (kuni 140 000 eurot, 24 kuud).</u> Hasartmängusõitlaste puhul on oluline kompleksteenuste (nõustamis- ja tugiteenuste) arendamine, kus teenuste pakkumisel arvestatakse iga kliendi individuaalseid vajadusi nii inimese enda kui tema pereliikmete toimetuleku parandamiseks.</p> <p>Elanikkonna levimus uuringutest on teada, et probleemidega mängijad on varasemaga võrreldes mänginud enam hasartmänge suurema summa peale kui algselt planeeritud ja väljendavad vähem soovi raha peale mängimist või panuste tegemist lõpetada. Veel on probleemidega mängijad varasemaga võrreldes enam hakanud hasartmängimiseks või –mänguvõla tasumiseks võtma kiir- ja SMS laene.</p> <p>Probleemsetel mängijatel ja sõitlastel tekivad suure tõenäosusega võlad, mis on nii sõltuvuskäitumise tulemus kui ka motivaator jätkamiseks. Vajalik on laiendada võlanõustamise teenuse kättesaamist mängusõitlastele. Võlanõustaja saab aidata finantsküsimusi lahendada ja olukorda stabiliseerida.</p> <p>„Eesti elanike kokkupuuted hasartmängudega 2019⁴“ uuringust selgub, et mängijatest, kes otsesõnu probleeme tunnistavad, ei ole enamik (61%) abi otsinud. Umbes iga neljas (23%) on lasknud enesele kehtestada mängukeelu, 14% on rääkinud probleemist lähedastele (pere, sõbrad-tuttavad), 7% on pöördunud psühhiaatri ning 1% võlanõustaja poole. 2017. aasta uuringuga võrreldes on abivõimaluste kasutamise nimetamine oluliselt madalam. Seega on oluline juba olemasolevaid nõustamisteenuste valikut laiendada (tugirühmad, kogemusnõustamine, tööle naasmiseks või töö säilitamiseks vajalik tugi jne) ja kättesaadavust parandada.</p> <p>Seega, lisaks olemasolevatele hasartmängusõitlastele ja nende lähedastele suunatud nõustamisteenustele, on oluline laiendada teenuste valikut ning pakkuda kompleksteenuseid, sealhulgas finantsnõustamist võlanõustamise kaudu. Samuti pöörata hasartmängusõitlase kompleksse abistamise käigus tähelepanu tema lähedaste, sh laste abistamise vajadusele.</p>
--	---

³ <https://www.gamblingcommission.gov.uk/news-action-and-statistics/Statistics-and-research/Levels-of-participation-and-problem-gambling/Young-persons-survey.aspx>

⁴ <https://15410.ee/wp-content/uploads/2019/12/Elanike-kokkupuuted-hasartma%CC%88ngudega-2019.pdf>

2.2 Strateegilise partneri oodatavate ülesannete kirjeldus	<p>1) Elukaareüleselt hasartmängusõltuvuses olevate inimeste ning nende lähedaste tasuta psühholoogiline nõustamine ja toetamine läbi kompleksteenuste pakkumise (nt tugirühmad, võlanõustamine) Tallinnas, Tartus, Kirde-Eestis ja vajadusel teistes piirkondades, eesti, vene ja võimalusel inglise keeles;</p> <p>2) tellida ja/ või koostada ning läbi viia hasartmängusõltuvuse probleemi leviku seire alaealiste hulgas;</p> <p>3) on sisuline partner Sotsiaalministeeriumile, andes ekspertarvamust ning tehes ettepanekuid hasartmängusõltuvusega inimeste toetamiseks ning valdkonna arendamiseks.</p>
2.3 Tegevuste mõõtmise indikaatorid ja oodatavad tulemused	<p>1) Tagatud on tasuta hasartmängusõltlaste ning nende lähedaste psühholoogiline nõustamine ja toetamine Tallinnas, Tartus, Kirde-Eestis ja vajadusel teistes piirkondades.</p> <p>2) Tagatud on tasuta kompleksteenused, sh võlanõustamine eesti, vene ja võimalusel inglise keeles.</p> <p>3) Läbi viidud uuring, mis käsitleb alaealiste (sh kaasates nooremaid kui 15 aastaseid) hasartmängu- ja digisõltuvuse probleemide levikut Eestis.</p>
2.4 Nõuded taotlejale	<ul style="list-style-type: none"> - Pakkujal või tema projektimeeskonna liikmel peab olema varasem kogemus sõltuvusega seotud uuringu(te) tellimisel, koostamisel või läbiviimisel ning soovitatavalt lastega uuringu läbiviimise kogemus (Suund 1). - Pakkuja peab olema uuringu taotluse eelnevalt (enne strat.partnerluse pakkumise esitamist) esitanud Eetikakomiteele kooskõlastamiseks. Suund 1 rahastuse saab strateegiline partner peale Eetikakomitee poolse uuringu taotluse kinnitust. (Suund 1). - Pakkujal või tema projektimeeskonna liikmel peab olema varasem kogemus teemapõhiste võrgustike eestvedamisel, psühholoogiliste ja finantsnõustamise teenuste pakkumisel (Suund 2). - Pakkujal peab omama tervishoiuteenuse osutamise tegevusluba (Suund 2). - Pakkuja peab esitama moodustatud meeskonnaliikmete CV-d ning kirjeldama nende rolli teenuse pakkumisel (Suund 1 ja 2). - Pakkuja esitab oma nägemuse laiendamist vajavatest või uutest teenustest, mis peab moodustama terviku juba antud sihtrühmale pakutavate teenustega (Suund 1 ja 2). - Pakkuja peab esitama esmase ajakava koos tegevuste sisuga (Suund 1 ja 2).
2.5 Tähtaeg ja/või ajakava	24 kuud: september 2020– september 2022
2.6 Täitmise koht	Üle-eestiline
2.7 Eelarve:	200 000 eurot 24 kuu peale;